

2010 AVRUPA KÜLTÜR BAŞKENTİ İSTANBUL KÜLTÜR VE SANAT PROJELERİNİN KURUMSAL DİSİPLİNLERİ; İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI, KÜLTÜR A.Ş. ÖRNEĞİ

AYSUN CANÇAT
Yrd. Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü
aysun@karatekin.edu.tr

ÖZ

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ülkenin gelişimi için kültür ve sanatın önemi kavranmıştır. Sanatın yaygınlaşması, halkın bu konuda bilinçlenmesi adına pek çok kurum açılmış ve etkinlik gerçekleştirilmiştir. Zamanla özellikle İstanbul'da sergilerin, sergi mekânlarının ve uluslararası etkinliklerin sayısında artış olmuş, farklı kuruluşlar sanata yatırım yapmışlardır. 1980'ler İstanbul'un, kentsel dönüşüm bağlamında, bir dünya kenti haline getirme projesi adına ilk atılımın ve desteğin olduğu yıllardır. 1973'te festivaller, 1987'de bienaller gerçekleştirilmeye başlanmış, müzecilik, koleksiyonerlik gibi alanlarda 2000'li yıllarda büyük gelişmeler kaydedilmiştir. Kültürel ve sanatsal bu hareketlilik ile birlikte İstanbul, 2010 yılında "Avrupa Kültür Başkenti" seçilmiştir. İstanbul'un 2010 Avrupa Kültür Başkenti süreci hakkında olumlu/olumsuz yönde eleştiriler olsa da bu seçim, ülke adına kültür ve sanatının önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Bu çalışmada, İstanbul'un bu önemli sürecinde aktif rol oynayan iki kurumun (İstanbul Kültür Sanat Vakfı, Kültür A.Ş.) önemi ve kültürel-sanatsal süreç içinde gerçekleştirdiği projeleri/etkinlikleri sosyolojik bağlamda örneklerle değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul, İstanbul Kültür Sanat Vakfı, Kültür A.Ş.

INSTITUTIONAL DISCIPLINES OF CULTURE AND ART PROJECTS OF ISTANBUL, 2010 EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE; ISTANBUL CULTURE AND ART ASSOCIATION, SAMPLE OF CULTURE INC.

ABSTRACT

The importance of culture and arts for the development of the country was comprehended from the first years of the Republic. Many institutions were established and many activities took place in order to spread the arts and creating awareness in people on this matter. In time, especially in Istanbul, the number of exhibits, exhibition halls and international activities increased and different institutions made investments in arts. 1980s were the years in which first initiative and support for the project of making Istanbul a world city in terms of urban transformation. In 1973 festivals and in 1987 biennials started to take place and there has been great improvements made in the 2000s in fields such as the art of collection. Together with this cultural and artistic mobility, Istanbul was chosen as the “European Capital of Culture” in the year 2010. Though there have been positive/negative criticisms towards Istanbul’s 2010 European Capital of Culture process, this election put forth the importance of culture and arts for the country once more. In this study, the projects/activities held by the two institutions (Istanbul Foundation for Culture and Arts, Kültür A.Ş.) that played active roles in this important process for Istanbul are analyzed in a sociological context with examples.

Keywords: 2010 European Capital of Culture, Istanbul, Istanbul Culture And Art Association, Culture Inc.

GİRİŞ

Dünyada ülkeler, kültürel değerlerinin önemini kavramış ve bu değerleri ayrıcalıklı bir konuma koymuştur. Uluslar, medeniyetlerini, bu değerlerini sosyal hayata taşımak istemektedirler. Kendi kültürel değerlerini başka kültürlerle nerede buluşturacağı konusunda ortaklıkları ve yargıları önemsemektedirler. Bu anlamda, Avrupa Kültür Başkenti (AKB) projesi, ülkeler arası kültürel işbirliğinin yanında, kendi ülkesindeki insanların kültürel değerlerinin bilincine varmasını sağlayan önemli bir proje olmuştur.

AKB'liği süreci; kültürel değerlerin bilincine varmak, kültür ve sanata katılımı arttırmak, eksiklikleri görmek ve alt yapıyı tekrar hazırlanmak için bir fırsattır. Çarpık yapılanma, çevre kirliliği, doğal çevrenin yok edilişi ve çağın getirdiği sorunlar gibi olumsuzluklar ve kentsel fonksiyonların yerine getirilmediği ülkeler için AKB'nin seçimi önemli olmaktadır. Ancak, o kentte öncesindeki hazırlığın ve bir takım kültürel hareketliliğin olması da seçimi etkilemektedir. Kültür başkenti olmadan önce ve bir yıl boyunca sürecek etkinliklerle çok sayıda kültür yatırımı, kültür işletmeciliği teknikleri kullanılarak kentlere çekilmekte ve sonra da ortaya çıkan eserlerin sürdürülmesi yönünde sivil toplumun da yakın destek ve denetimi ile yoğun çaba harcanmaktadır (Ada 2006: 51).

“Avrupa Kültür Başkenti” tanımı ilk kez, “Avrupa Kültür Kenti” olarak Yunanistan Kültür Bakanı Melina Mercouri tarafından önerilmiş ve 1985 yılında Atina'ya verilerek süre başlatılmıştır. Daha sonra her yıl başka bir kentin AKB olmasıyla 2000'e kadar sürmüştür. Bu girişimin arkasında yatan fikir, Avrupa vatandaşlarını birbirlerine yakınlaştırmaya yardımcı olmaktır. Kültür başkenti olmak, o kente sadece statü vermek ya da kültürel aktivite yapmak anlamından kurtulup, kentin kalıcı unsurlarla gelişmesine katkıda bulunmak anlamına dönüşmüştür. AKB, kültürlerarası iletişim amaçlı bir AB programı iken zaman içinde şartlar bu projenin yönünü değiştirmiş ve AB'nin görünürlüğünü sağlayan, dev boyutlu kıtalararası büyük projelerden biri olmuştur (Görgün 2007:30).

Floransa'dan Glasgow'a, Avignon'dan Porto'ya, Bruges'ten Liverpool'a kadar Avrupa'nın önemli kentlerinin pek çoğu AKB seçilmiştir. 2010 yılı için seçilen İstanbul, Essen ve Pécs, 40. AKB'leri olmuşlardır.

2010 AVRUPA KÜLTÜR BAŞKENTİ İSTANBUL

İstanbul'un AKB adayı olmak üzere çalışmalara başlaması, ilk kez 2000 yılında, “Habitat” dolayısıyla bir araya gelmiş sivil toplum kuruluşu üyesi küçük bir “Girişim Grubu” tarafından ve 1999 depremleri sonrasında dayanışma ortamında gündeme gelmiştir. Giderek genişleyen bir çevre oluşturan bu ilk grup, çeşitli AKB'leriyle temas kurarak uygulamayı yakından görmüştür. Bir sonraki aşamada ise, yerel yönetimin adaylık fikrine desteği sağlanmış, daha sonra da başvurunun yapılabilmesi için Dışişleri Bakanlığı sürece dahil edilmiştir. Yani 2010 AKB İstanbul hazırlık süreci, sivil den resmiye, yerelden merkeziye doğru bir çalışmayla yürütülmüştür (Ada 2006: 51).

Eşsiz bir coğrafya üzerinde, eşsiz bir tarihe tanıklık etmiş olan İstanbul, günümüze kadar, geçirdiği evrimlerle büyük bir mega şehir olarak karşımıza çıkmakta ve bize kaynaklık etmektedir. İstanbul'un AKB olmasının gerekçeleri şu başlıklar altında

toplanabilir: Uygarlıkların Kaynaştığı Yer, Güzel Sanatların Avrupa Etkisi, Kentin Konumu, Siyasi Boyut, Kentsel Yaşam, Modernleşme, Yetenek ve Yaratıcılık, Azimle Çalışmak, Ticaret, Tinsellik. Tüm bu değerleriyle İstanbul, Pécs ve Essen şehirleriyle birlikte 2010 yılında AKB seçilmiştir.

2010 KÜLTÜR VE SANAT PROJELERİ KURUMSAL DİSİPLİNLERİ

2010 kültür ve sanat projelerinde; 2010 AKB Ajansı, İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV), Kültür A.Ş., Kültürel İrtibat Noktası (KİB) gibi disiplinlerarası çalışmayı destekleyen kurumlaşmaya gidilmiştir. Bu çalışmada, bu dört kurumdan İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV), Kültür A.Ş. ile kuruların o süreçteki etkinlikleri sosyolojik bağlamda örneklerle ele alınmıştır.

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI (İKSV)

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV), kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olarak İstanbul'da uluslararası sanat festivalleri düzenlemek amacıyla, 1973 yılında Dr. Nejat F. Eczacıbaşı önderliğindeki 17 işadama ve sanatsever tarafından kurulmuştur (<http://www.iksv.org/tarihce.asp?ms=1|1,01.04.2010>).

İKSV, üç imparatorluğun başkenti ve iki büyük dinin odak noktası olmuş 3000 yıllık İstanbul'un bir dünya başkenti konumuna gelmesi için çalışmıştır. Vakıf, bir yandan sanat alanında olup bitenleri, Türk sanatseverlerine sunarken öte yandan Türk sanatçılarının da yurt dışında tanınmasına, uluslararası etkinliklere katılmasına öncülük etmektedir (Mirze 2006: 36).

İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı (İKSV)'nin kuruluşu ise şöyledir: İstanbul'da uluslararası bir sanat festivali düzenlenmesi konusunda ilk adım, 1968'de atılmıştır. Tanınmış sanayicilerden Nejat Eczacıbaşı, *"Diğer Avrupa kentlerindeki benzeyen bir sanat festivalinin İstanbul'da da düzenlenmesi"* amacıyla Müzik Festivalleri Federasyonu'na başvurduğunu açıklamıştır. Bu ilk sanat festivalinin düzenlemesi planlanan İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı (İKSV), 1973'te kurulabilmiştir (Yardımcı, 2005:11-12).

Etkinlikler Bağlamında Sosyolojik Etkiler:

Görsel Sanatlar alanında; etkileşimli, katılıma ve diyaloga açık, çoğul bir dil ile üreten sergiler oluşturmaları öngörülmüştür. Bu sayede ilçelerde yaşayan halk, bizzat üretime katılabilecek, işbirliği ve karşılıklılığa dayanan projelerle, bir yandan bağımsız sanat altyapıları ve sanatçıların üretimleri desteklenecek, diğer yandan da geniş halk kitlelerinin çağdaş sanatla tanışması ve iletişime girmesi sağlanmıştır. Buna "Taşınabilir Sanat Projesi" örnek verilebilir.

Fig. 1 Taşınabilir Sanat sergilerinden bir görüntü.

“Taşınabilir Sanat Projesi”; sanatsal bilinçlendirme, gençleri ve çocukları yaratıcılığa yönlendirme, yerel yönetimlerin sanat ve kültür altyapısına ve içeriğine uzmanlık katkısı sağlama, küratörlerin ve sanat sektöründe çalışanların istihdamı, genç sanatçıların üretim olanaklarının artırılması gibi işlevler taşımaktadır (Madra 2010: 72).

Beral Madra şöyle der; *“Taşınabilir Sanat Projesi” için 100’e yakın sanatçı, onlarca küratör, sergi yapımıcısından yararlanılmıştır. Sanatçılar üretmekte, yönetmelik üretilmiş olan projeyi kitlelere ulaştırmaktadır. Sayıları 60’a ulaşacak olan bir genç sanatçı topluluğunun, Avrupa’nın önemli sanatçıları ile karşılaşması ve onlarla birlikte üretim yapması söz konusudur. Dolayısıyla burada bir eğitim boyutu da vardır. Görsel sanatlar, yaşamla ilgilidir, şehir kültürü ile ilgilidir. Dolayısıyla, üniversitelerdeki eğitimin, kültür sanayi ile çok yakından ilişkili olması gerekmektedir. Tabi bunun içinde tanıtım boyutu da vardır. Çünkü bu önemli sanatçılar, İstanbul için üretim yapacaklar ve bu da dünya da duyulacaktır. Bu proje, geniş kitlelere ulaşma amacı taşınmaktadır”*

(Beral: 2010).

2010 AKB İstanbul sürecinde Sahne ve Gösteri Sanatları Yönetmenliği, Avrupa ile sanatsal işbirliklerinin kurulmasından, Türkiye’de çağdaş ve klasik sanatlarda faaliyet gösteren yaratıcı, icracı, eğitmen araştırmacıları bir çatı altında toplamayı amaçlayan projelere; geniş tiyatro salonları ve tiyatro binalarına yönelik alan çalışmalarından, yetenekli çocukları keşfederek onların potansiyellerini geliştirmelerini sağlayacak, eğitim hayatlarına önderlik etmelerini sağlayacak projelere kadar geniş bir yelpazeye sahiptir.

2010 AKB kapsamında, “Geleneksel Türk Tiyatrosu Araştırma Merkezi” kurulmuştur. Buradaki amaç; çağdaş tiyatro ile geleneksel renklerin buluşması ve birbirini tamamlaması yönünde atılacak bir adım olup, geleneksel gösteri türlerinin kültürümüzün bir parçası olarak değerlendirilmesi ve bu alanda çalışmaların uzman araştırmacıların, bilim insanlarının destekleriyle yürütülmesi ileriye dönük olarak tiyatromuza yeni bakış açıları kazandıracak olmasıdır (İstanbul 2010-2 / 2009 programı kataloğu, 43).

İKSV, Sahne ve Gösteri Sanatları alanlarında özellikle festivallerle karşımıza çıkmaktadır. Günümüz festivalleri, geçici bir eğlence ve şenlik duygusu yaratmaktan çok, gerçekleştikleri kentlerdeki potansiyel izleyicilerinin kültürel birikimini artırmak sorumluluğunu üstlenmektedir. Artık festivaller kenti olarak dünya çapında önemli bir yer edinmiş olan İstanbul'un, her geçen gün çeşitlenen ve güçlenen festivallere ev sahipliği yapması sadece, kent hayatını renklendiren bir unsur olmayacak, aynı zamanda sosyal ve kültürel bir sorumluluğın hayata geçirilmesi anlamına gelecektir (Taner 2009: 40).

Fig. 2 “Amber’09” Sanat ve Teknoloji Festivalinden bir afiş(sol) ve bir görüntü(sağ).

Üstteki örnekte yer alan “Amber-Sanat ve Teknoloji Platformu” projesi, bedensel işlemsel sanatlar festivalinin kurumsallaştırılması amacını taşımaktadır. Böylece, Doğu’ya ve Batı’ya uzanan İstanbul merkezli uluslararası bir sanat ve teknoloji ağıının oluşturulması yolunda önemli bir adım atılmış olacaktır.

İKSV, sinema çalışmalarına ise birkaç açıdan yaklaşmak mümkündür. Bunlar; yapım, dağıtım, tanıtım, sinema salonları gibi ticari alanların yanında, daha çok kültür merkezlerinde ve festivaller bağlamında ortaya çıkan, ticari olmayan girişimlerdir. Türkiye’de mevcut sinema salonlarının, 1000’in üstünde olduğu ve bunların dörtte birinin İstanbul’da olduğu düşünülürse, kültür başkentinin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır (Kabil 2009:123).

İlk kez, 1982 yazında, “film haftası” olarak gerçekleştirilen film festivalleri, 1983 yılında, "Uluslararası İstanbul Sinema Günleri" adı altında, Uluslararası İstanbul Festivali kapsamında devam etmiştir. 1983’den bu yana her yıl gerçekleştirilmiştir. Nisan 2010’da, 29. Uluslararası İstanbul Film Festivali gerçekleştirilmiştir.

İKSV Uluslararası İstanbul Film Festivalleri ile Türkiye’de sinemanın gelişimini teşvik etmeye, Türk sinemasının uluslararası alanda tanıtımına katkıda bulunmaya ve kaliteli yapımların ülkemizde ticari gösterime girmesine aracılık etmeyi amaç edinmiştir (<http://www.iksv.org/film/film.asp?cid=3&ms=1>|1, 04.04.2010).

Fig. 3 “Entre-polis”, Antrepo No.3

İKSV kentsel uygulama projeleri bağlamında, Bienaller’de değişik mekânları kullanarak etkinliklerini gerçekleştirmektedir. Örneğin, Antrepo No.3’ü, 10. Uluslararası İstanbul Bienali’nin mekânı olarak kullanmak, kentsel/jeopolitik konumuyla ve bu konumun anlamıyla da ilgilenmek demektir. Antrepo, yoğunlaştırılmış bir “Entre-polis”tir. Gerçek bir şehir gibi işlemesi ve İstanbul’un labirentimsi yapısını yansıtmaları için Antrepo mekânı, bir kentsel labirent olarak tasarlanmıştır. Kentsel çokluk gibi, buradaki sanatçılar da farklı diller kullanan son derece farklı kişiliklerdir. Burada sanatçılar zamanlarını; kentsel dönüşüm, küresel iletişim, göç, sınır ötesi yolculuklar, jeopolitik çatışmalar, kültürel hafıza, etnik ve dini farklılıklar, kentsel başkaldırı, toplumsal dayanışma gösterileri ve eylemleri ve hatta aşk gibi konulara ayırmışlardır (http://www.iksv.org/bienal10/detail.asp?cid=6&ac=entre_polis, 11.04.2010).

Kentsel Uygulama alanındaki çalışmalar ile arkeoloji ile kentsel tasarım ve mimarlığı ilişkiye sokan, alana yalnızca arkeoloji açısından değil, bölgenin gelişmesi, halkın katılımı ve sürdürülebilirlik açısından da bütünlükçü bir yaklaşım ortaya koyulmaya çalışılmaktadır.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR A.Ş.

Kültür A.Ş., 2 Ekim 1989 tarihinde, İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kültür, sanat ve turizm hizmetleri sunmak üzere kurulmuş ticari amaçlı bir anonim şirkettir. Kültür A.Ş., kültür-sanat alanında Türkiye’de ve dünyada gerçekleşen yenilik ve gelişmeleri yakından izleyerek hizmetler sunmaktadır. Bir tarih ve kültür başkenti olan İstanbul’un AKB ilan edilmesi için önemli katkıları olmuştur (<http://www.kultursanat.org/kurumsal/?anasayfa>, 31.03.2010).

Kültür A.Ş., ulusal ve uluslararası alanda Türkiye’nin adını duyuran, Türk kültürü ve sanatını tanıtan ve Türk turizmine katkı sağlayan organizasyonlar gerçekleştirmektedir. İlçelerde mülkiyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait olan bazı kültür merkezlerinin işletmeciliğini, Kültür A.Ş. yapmaktadır. Kültür A.Ş.’nin bu işletmeciliği, 2010’dan önce planlanmıştır; fakat 2010 sürecine denk gelmesi de bir şans olmuştur. 2010 AKB projeleri de bu ilçelerdeki kültür merkezlerinde gerçekleştirilmektedir.

Kültür A.Ş, tarihsel mekânların tarihsel değerine katkıda bulunan birçok sanatsal faaliyet düzenlemektedir. Sanatları, sanatçıları, yapıtları, yazarları, şairleri anlatmak ve tanıtmak amacıyla çeşitli etkinlikler, anma toplantıları ve özel geceler gerçekleştirmektedir.

Kültür A.Ş., son yıllarda etkinliklerini sanatın bütün alanlarına yaymış, kültürel çalışmaları nitelik ve nicelik bakımından önemli bir hacme ulaştırmış ve farklı illerde de yerel yönetimlere destek olmuştur. İstanbul kültür mirasının, uluslararası platformlara taşınmasında büyük paya sahiptir. Yurtiçi ve yurtdışındaki birçok organizasyona, İstanbul ve Türkiye’yi temsilen katılmıştır (Kültür A.Ş. 20.yılı tanıtım CD’si, 31.03.2010).

Etkinlikler Bağlamında Sosyolojik Etkiler:

Kültür A.Ş.’nin sanatın çeşitli alanlarında sürekli bir etkinlik akışı vardır. Ayrıca şirketin, Avrupa ile ilişkileri geliştirme amacı da vardır. Keman konserleri, anma konserleri, müzik dünyasının temsilcilerinin bir araya getirilmesi, dünyaca ünlü müzisyenlerin, orkestraların getirtilip konserler verdirilmesi, mehter takımı konserleri, Geleneksel Türk Müziği’nden Dünya Müziğine, Türk Halk Müziği’nden Klasik Batı Müziği’ne değin dünyanın ve Türkiye’nin nitelikli müzisyenleri ile etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

Kültür A.Ş., bu süreçte, sinema alanında pek çok etkinlik gerçekleştirmiştir. Türk sinemasının değişik açılardan analizi, sinemacıların buluşturulması ve konuşmaları, sinema üstatlarının sinemaseverlerle buluşturulması ve yaşadıkları dönemdeki sinemacılığı paylaşımları, Türk dünyası sinema günleri, yazlık sinema günleri, gibi pek çok faaliyet gerçekleştirilmektedir.

Fig. 4 "Türkiye'de yayınlanan ilk sinema yayınları" sergisinden örnekler.

Sinema alanında bazı önemli ilklere de imza atılmıştır. Örneğin, *Kültür A.Ş.*, "Türkiye'de İlk Sinema Yayınları Sergisi", Türkiye'de Osmanlı döneminde başlayan ve Cumhuriyet döneminde nitelik, içerik ve estetik açıdan büyük bir gelişme gösteren ilk sinema yayınlarından tespit edilebilen ve günümüze kadar ulaşabilen dokuz dergiye ve bu dergilerin nüshaları arasından yapılan özel bir seçkiye yer vermiştir.

Bu süreçte, Türkiye'de sinema materyalleri olarak ulaşılabildiklerinin sergileneceği bir "Sinema Müzesi" projesi teşebbüsüne girişilmiştir. Hemen her ülkenin, sinemanın o ülkede ortaya çıkışından, afiş, kostüm, film, aksesuar, fener, alet-edevat gibi malzemelerin yer aldığı, böyle bir müze düşüncesi *Kültür A.Ş.*'nin hedefleri arasında olmuştur. Bu tür projeler hem sinema alanında hangi süreçlerden geçildiğinin hem de dönemin yıldız olmuş sanatçıları unutmamak ve gelecek kuşaklara aktarmak adına önem taşımaktadır.

Fig. 5 İstanbul'da Mevleviler'in Semâ Gösterileri

Kültür A.Ş., Geleneksel El Sanatları alanında düzenlediği sergiler ile hattatlar ve öğrencileri buluşturmaktadır. Semazen gösterileri, ebru yarışmaları, ebru ustalarının gösterileri, tezhip ve minyatür sergileri, bu alanda sanatçılarla izleyiciyi buluşturmakta ve bu sanatların devamlılığı için katkı sağlamaktadır. Ayrıca, kültürel ve sanatsal anlamda birçok kurum ve merkezlerde kurslar düzenlemektedir. Bu etkinliklere dil kursları, diksiyon kursları, resim ve fotoğraf kursları, rehberlik ve kariyer fuarları, eğitimcileri anma törenleri düzenlemektedir.

Geleneksel Sanatlar alanında; Akademik faaliyetler yanında belediye, vakıf, dernek ve sanatçı atölyelerinde usta çırak usulüyle sonuç alınabilen kursların eğitim sürecinde her yıl çok sayıda yeni sanatçı, geleneği geleceğe taşıma maslahatına katılmaktadır. Zengin bir kültürel mirası geleceğe taşıma ve canlı tutma misyonunu güden Kültür A.Ş., gelecek nesillerin tarihin içinde kaybolup giden kültürel değerleri ve unutulmaya yüz tutmuş sanatları tanımları için çalışmaktadır.

Kültür A.Ş., edebiyat ve tarih seminer ve söyleşileri, dünya edebiyat sempozyumları, edebiyat ve felsefe konuşmaları, ünlü Türk edebiyatçıları ve şairleri anma törenleri, İstanbul'un meşhur edebiyatçılarının kitaplaştırılması, Klasik Türk Edebiyatı için uluslararası sempozyumlar, Modern Türk ve Dünya Şiirine kaynaklık etmiş batıdan ve doğudan dünya şairlerinin konuk edilişi, tarihi mekânlarda şiir programları, İstanbul Şiir Festivalleri, Uluslararası İstanbul Şiir Festivali, şair ve şiir severlerin bir araya gelişi, ünlü şairleri anma programları gerçekleştirilmektedir. Kültür A.Ş. aynı zamanda bazı tarihsel mekânlarda da kültürel ve sanatsal etkinlikler gerçekleştirmektedir. Örneğin, Yerebatan Sarnıcı'nda şiir ve müzik dinletileri gerçekleştirmiştir.

Fig.6 Panorama 1453 Tarih Müzesinden bir görüntü.

Kültür A.Ş., “Panaroma 1453 Tarih Müzesi”, minyatür kültür parkı olan “Miniaturk”un, “Miniaturk’te Kristal İstanbul” adlı dünyanın ilk ve tek kristal müzesinin, İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesinin açılmasını sağlamıştır. Ayrıca, Kültür A.Ş., bazı tarihsel mekânların bakımını gerçekleştirmiştir. Örneğin, Yerebatan Sarnıcı’nda böyle bir bakım çalışması gerçekleştirilmiştir. Görüldüğü gibi Kültür A.Ş., İstanbul’un AKB oluşu ile İstanbul’un kültür ve sanat hayatında oldukça fazla sorumluluk üstlenmiştir. Uluslararası organizasyonlardaki bilgi, beceri ve tecrübesini 2010 Ajansı ile paylaşan, yıl boyu gerçekleştirdiği organizasyonlarla İstanbul’u ve İstanbul’luyu 2010’a hazırlamada aktif rol üstlenen Kültür A.Ş., çalışmalarını üst seviyeye çıkarmıştır (<http://www.kultursanat.org/haber/haberid-1070.html>, 08. 04. 2010).

Fig.7 Trafik Eğitim Parkı’ndan bir görüntü.

Kültür A.Ş., kültürel ve sanatsal alanda bu bilinçlerle çalışan bir kurumdur. Çeşitli yaş gruplarıyla tiyatro çalışmaları gibi eğitimler, dil kursları, kültür gezileri, şiir festivalleri, nevruz kutlamaları, ramazan şenlikleri, çeşitli festivaller ve etkinlikler gerçekleştirmektedir. Örneğin, İstanbul’un en büyük sorunlarında biri de trafik konusunda daha hassas bir nesil yetiştirmeye amacıyla, Mayıs 2010’da “Trafik Eğitim Parkı” açılmıştır. Bu proje, İstanbul’un içinde bulunduğu bu sorunu, gelecek yıllarda en aza indirmeye çalışmak amacıyla, günümüzde yapılan yatırımı göstermektedir.

SONUÇ

2010 AKB kültür ve sanat projeleri, adeta kentin birer parçası haline gelmiş festivaller, farklı kültürlerden sanatçılar ve izleyiciler arasında, görsel sanatlar alanında buluşturan bienaller ve çok çeşitli kültürel-sanatsal projeler, uygulandığı andan itibaren bahsedilen yakınlaştırmayı gerçekleştirmektedir. Bu sayede halk bilinçlenmiş, kültürün ülke için öneminin farkına varılmıştır.

2007 yılında açılan 2010 AKB Ajans'ı ile, kurumsal olarak da yeni bir yönetim modeli hayata geçirilmiştir. Hem kurumsal hem de etkinlik ve projeler anlamında bir canlanma söz konusudur.

Diğer yaşanan ilkler konusunda Korhan Gümüş ise: "Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa bir başbakan, sivil toplumla yan yana durmuş ve bunun bir sivil girişim olduğunu, devletin tüm kademleriyle bunu destekleyeceğini beyan etmiştir. 2010 süreci ile kültür ve sanat konusunda özel bir yasa oluşturulmuş ve bu yasa kültür-sanat alanında oluşturulan ilk yasalardan biri olmuştur. Dolayısıyla bunun bir kurumsal hüviyeti de olmuş oldu. Bu süreç aynı zamanda kurumsal anlamda da bir oluşumdur." şeklinde konuya yaklaşmıştır.

Projelere disiplinler arası bakıldığında; eğlendirici, eğitici, yaratıcı, çağdaş, erişilebilir kılan, halkın bizzat üretime katıldığı, kültür-sanat alanında eksikliklerimizi fark etmeye ve gidermeye yönelik, tarihsel ve kültürel mirası koruyucu ve iyileştirici, bir kent bilinci oluşturmada kolaylaştırıcı, Avrupa ile yakınlaştırıcı özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Yapılan ve yapılmakta olan projelerin halkla bütünleşmesine bakıldığında ise örneğin, gönüllerin veya kültür merkezlerindeki etkinliklere katılımın oranı ve erişimi sevindiricidir. Ayrıca projeler için, Avrupa ülkelerinden sanatçı ve öğrencilerin gelmesi, aynı şekilde Türkiye'den de sanatçı ve öğrencilerin yurtdışına gönderilerek süreçte katılmaları ile kültürlerarası işbirliği de sağlanmaktadır. Bazı projelerin eğitici yönü oldukça güçlüdür. Diğer taraftan, kültür ve sanatı geniş kesimlere ulaştırmanın yönetilmesi ve geliştirilmesinde iki önemli şey; katılımcılık ve çoğulculuktur; dolayısıyla ilk başta yapılması gereken tanıtımdır. Bu süreçte bu tür eksikliklerin olduğu söylenebilir.

Her ülke, farklı kültürel değerlere, coğrafyaya, ekonomiye, siyasete vb. sahiptir. Dolayısıyla, AKB seçilen her şehir, bu süreci farklı şekillerde geçirmiş/geçirecektir. Bazı AKB seçilen şehirler, bu süreçte çok başarılı olmuşlardır. Bu durum, ülke adına adeta bir dönüşümdür. Ülkelerin kültürel kimliklerini tanıtmada önemli katkısı olan AKB projesi, Türkiye için de bir fırsat olmuştur. 2010 AKB yılında, bu süreci ne kadar hissettiğimiz, yaşadığımız, şehre ve ülkeye ne kazandırdığı tartışılması gereken bir sorudur. Bu noktada unutulmaması gereken; İstanbul'un sadece bir yıllığına Kültür Başkenti değil, zaten bir kültür başkenti olduğu ve bundan sonrası için de bu bilinçlilikle hareket edilmesi gerektiğidir.

KAYNAKLAR

- Ada, Serhan.2006. *İstanbul Kültür İstanbul Turizm*, İstanbul: Sanat Matbaacılık .
- Görgün, Melih. 2007. "İstanbul'u Nasıl Görmemiz Gerektiğine Dair Öneriler", *Rh+artmagazine Dergisi*.
- Kabil, İhsan. 2009. "İstanbul ve Sinema", *İstanbul Kültür İstanbul Turizm 2008 Değerlendirmesi*, İstanbul: Ebru Matbaacılık.
- Mirze, Esra Nilgün. 2006. "Festival Şehri İstanbul", *İstanbul Kültür İstanbul Turizm 2005 Değerlendirmesi*, İstanbul: Sanat Matbaacılık.
- Madra, Beral. 2010. "Taşınabilir Sanat Projesi", *İstanbul 2010 Dergisi/Miras*.
- Madra Beral. 2010. (AKB Ajansı Görsel Sanatlar Direktörü), Kişisel Görüşme, 10.02.2010.
- Taner, Görgün. "Festivaller ve İstanbul", *İstanbul Kültür İstanbul Turizm 2008 Değerlendirmesi*, (İstanbul: Ebru Mat.,2009) 40.
- Yardımcı, Sibel. 2005. *Kentsel Değişim ve Festivalizm: küreselleşen İstanbul'da Bienal*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- İstanbul 2010-2 / 2009 programı kataloğu, www.istanbul2010.org, 2010 AKB Ajansı Yayını.
- Kültür A.Ş. 20.yılı tanıtım CD'si, (31.03.2010.tarihinde Kültür A.Ş. Kurumu'ndan temin edilmiştir).
- <http://www.kultursanat.org/haber/haberid-1070.html>, 08.04.2010.
- <http://www.unak.org.tr/BilgiDunyasi/gorusler/2009/cilt10/sayi2/303-308.pdf>, 15.12.2009.
- <http://www.iksv.org/film/film.asp?cid=3&ms=1|1>, 04.04.2010.
- http://www.iksv.org/bienal10/detail.asp?cid=6&ac=entre_polis, 11.04.2010.
- <http://www.kultursanat.org/kurumsal/?anasayfa>, 31.03.2010.
- <http://www.iksv.org/tarihce.asp?ms=1|1>, 01.04.2010.